

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídkue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 90637038

Discursus XVIII. De modo stipem pauperibus largiendi. Tribus maximè
signis agnoscendi verè beneficium erga inopes: manu largâ, vultu affabii,
& obtutu in cælum defixo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51633)

DISCURSUS XVIII.

De Modo in erogandâ Eleemosynâ. observando.

I. Ommunis Pauperum querela est, refrixisse hac nostrâ tempestate charitatem. Ego illam falsam judico, & credo omnino,

quòd saltem de Christianis cum veritate affirmari possit, multos inveniri Eleemosynarios, etiam non quæsitos.

Prov. 20. 6. *Multi homines misericordes vocantur.* Sed demus, temporum nostrorum iniquitate fieri, ut non injuriâ hujusmodi questus edantur; adeò ut multâ opus foret diligentia, dum verus, & qualem res postulat, Pauperum pater inveniarur; proinde, id quòd circa res perditas observari consuevit; signa vobis monstrabo, quibus virum ejusmodi dignoscatis. Sunt autem tria potissimum, manus, vultus, oculus: manus ampla & aperta; vultus hilaris & affabilis, oculus excelsus & in Cælum defixus. En imaginem Eleemosynarij suis numeris absoluti. Nunc partes illius singulas consideremus, non tam ut in aliis illum requiratis, quàm in vobismetipsis exprimat, ipso opere Christianam illam charitatem exercentes, quàm facili negotio verbis adeò magnificis in aliis deprædicatis.

I.

II. Primum Hominis verè liberalis indicium est Manus, cum ad sub-

levandas Pauperum calamitates est & prompta & larga: *Non dare, aiebat S. Chrysostomus, sed cum copiâ dare, Eleemosyna est.* Cum tempore æstivo, una alterave guttula in terram siccitundam decidit, non dicitur pluvia irrigua decidisse; tantulum enim non sufficit ad multam terræ siccitatem irrigandam, quæ plenas nubes exposcit. Ita quorundam Eleemosynæ nomine isthoc non sunt dignæ, quæ & illorum opibus, & egentium necessitatibus longè sunt inferiores. Illa nomen suum meretur, quæ liberalis instar pluviz agros inebriat & saturos reddit. *Inebriavi animam lassam, & Jerem. animam esurientem saturavi.* Si mo. 31. 14. lestum vobis non accidit, deo vobis eandem miserationis vestræ in alios exercendæ mensuram, quam ipsi à Deo flagitatis. Omnes respectu Dei mendici sumus, atque ideo ad magni illius Patris familias januam supplicamus, nullâ nov horâ clamantes: *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam.* Domine converte oculos tuos ad miseras meas, & pro tuâ magnâ misericordiâ Eleemosynam largire. Quòd si Dei misericordiam in nos magnam esse volumus, magnam omnino etiam proximo nostro exhibeamus, ita ut non egenus tantum abeat

Ab. 9.
36.

abeat contentus, sed Anima etiam nostra suum integrè debitum expungat; ad eum ferme modum, quo sancta illa Tabitha fecisse scribitur: *Erat plena operibus bonis & Eleemosynis, quas faciebat*: plena operibus bonis habita consideratione personæ propriæ, Eleemosynis autem respectu pauperum, quibus erogabat: quasi plus præstitura, si plura mulier præstare potuisset. Et certè, quæ est manus illa, quæ ad dona à DEO recipienda nunquam non aperta; ad expendenda verò pro DEO & DEI amore munera nunquam non est parca & clausa? non est manus Eleemosynarij: & ideo vestra non sit. *Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dandum collecta.* Eadem S. Thomæ mens est, qui proprium Eleemosynæ esse iudicat, dare abundanter. *Laudabile est abundanter dare.*

Eccli. 4.
36.

S. Thom.
2. 2. q.
2. 10.

III. Observandum est tamen, hanc abundantiam non absolutè accipiendam esse sed, ut ipse ait, cum proportionè ad dantis bona & vires. Vidua illa, quæ non nisi duo minuta in gazophylacium immisit, majorem, quàm omnes alij à Christo laudem tulit: *plus omnibus misit*: scilicet non alia ex causa, quàm quòd inopiæ illius graviùs accidebat, istis se minutis exspoliare, quàm opulentis alijs ingens argenti pondus erogare. *Omnes ex eo, quod abundabat illis, miserunt*: hac verò de penuria sua, omnia quæ habuit, misit, totum victum suum. Potest igitur quis vestrum magis esse Eleemosynarius, etiam qui dives non est; potest enim dare partem illius, quod ipsi foret necessarium, & hac ratione superare omnes alios, qui, quo abundant, se privant. *Frangere esurienti panem tuum, alt* Deus per Prophetam: si non habes nisi unum panem, quo vivas, atque ideo totum dare non vales, divide eum, & dimidium egentibus elargire. *Frangere, & parem cum divitibus remuneratorem habebis, quin & ampliotem; virtus enim liberalitatis desumitur à cuiusque opibus: quo fit, ut non Opulenti tantum liberalium nomen promereri possint, sed Pauperes etiam, id quod Philosophus docet: Nihil prohibet aliquos virtuosos, licet sint pauperes, esse liberales.* Sufficiet eam Regulam observare, quam Senior Tobias dilecto filio suo præscripsit: *Quomodo potueris, ita esto misericors: si multum tibi fuerit, abundanter tribue; si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude.*

Marc.
12. 44.

IV. Antiqui illi Christiani alià, eaque longè pulcherrimà industrià conquirebantur in numerum Eleemosynariorum venire; ut enim rerum suarum partem egenis possent communicare, ipsi jejunabant; ad quod faciendum Summorum etiam Pontificum consilij inducebantur: *Sin verò aliquis non habet, jejuret, & cibum illius diei partitus, destinet Sanctis.* Unde non potestis non videre, quanto veri illi Fideles studio contenderint, ut manus ad exercendam charitatem quàm promptissimas & apertissimas haberent, cum pro se & alijs, quod comederent, non suppetebat; sibi ipsis famem indixerunt, ut alijs, quod ederent, impertirent.

1sa. 58. 7.

S. Thom.
2. 2. q.
11. ar. 1.
ad 3.

Tob. 4. 20.

S. Clem.
1. s.
Const.

Li

V. Quid

V. Quid igitur de illis temporum nostrorum divitibus dicemus, qui manibus semper constrictis vivunt? cum mendicum sibi obvium habent, ne quidem ad nummulum unum ei suppeditandum moveri possunt, extor, quibus crumena turget, satisque se esse misericordes arbitrantur, si dicant sine stomacho: *Deus te adjuvet, vade in pace.* Laudabile est omnino illorum Christianorum inventum, qui cum non habent, quod erogent, illico preces quasdam fundunt, quibus DEUM exorent, ut ille indigentium istorum curam suscipiat, eisque aut patientiam conferat, aut pecunioso culpam mentem injiciat, ad ipsis subveniendum. Sed quàm mihi hoc placet, maximè in ijs, quibus reverà deest, quod largiantur; ita summè in illis displicet, qui, quod dent, habent. An æquam bonumque vobis videtur, quòd locuples egenum ad DEUM mittat, ab ipso stipem rogaturum, cum DEUS potiùs hunc ad divitem ableget, ut habeat, cui opituletur? Morabatur Daniel Propheta longo satis tempore jejunus in illo celebri Leonum specu, cum DEUS Angelum destinavit, qui Prophetam Habacuc capillis apprehensum è Judæa in Babyloniam transferret, à quo prandium messoribus apparatus, ut ut tenuè & frugale, acciperet. Quare *Deus non per eundem Angelum, quod illi erat facile, & videbatur vià longè breviorè fieri potuisse, cibum submisit, ac Prophetam Habacuc suum sibi pulmentum habere permisit? Vult nimirum DEUS, ut Eleemosynam homines*

Deus, 24)

impertiant, & sic mutuo amore in suis se necessitatibus complectantur. *Esto te invicem benigni.* Et si quando Inopes, captivi, infirmi, aut quavis alla miseria præpediti, Opulentos accedere non valent pro auxilio oportuno, ut non poterat Daniel, vult DEUS, ut Opulenti in egenos inquirent, eisque subveniant, id quòd tunc Habacuc fecit. Et vos contra optimum hunc ordinem, denuo pauperem ad DEUM amandabitis, quando ipse DEUS pauperem ad vos ablegat? & mittit quidem, non quod infiniti alij modi, quibus egenis provideat, ei non suppetant, etiam sine miraculo, sed quia eos per vos juvare vult, vosque suorum loco dispensatorum constituit. *Dispensatores multiformis gratia DEI.* Certè in hoc laudare vos non possum: neque enim DEUS in vestrum vult officium involare, idque, quod vobis incumberet, facere. Si dicat aliquis ex vobis: *lie in pace, calefacimini & saturamini non dederitis autem, quæ necessaria sunt corpori, quid proderit?*

VI. Quid porrò de illis dicemus, qui pauperibus aliquid subministrant, non ea tamen intentione, ut eorum necessitates sublevent, sed ut habeant, quòd eos magis premant? Et hi tamen ipsi Eleemosynarijs se accensent. Quasi pauperum forent Patroni, anticipato quasi munere levamen porrigunt; eo tamen sine, ut suo tempore cum fœnore & usura illud recipiant. Hæ non sunt illius, quem quærimus, Eleemosynarij manus, harpyiarum potiùs ungues dixerimus. Accidit non-

nonnunquam in ætate, pluviam adedò nitro infectam decidere, ut sacra omnia destruerentur eo ipso tempore, quo miseri coloni sibi pluviam gratulabantur. Idem Egenis contingit, prodigio nostris temporibus, heu! nimium familiari: magnificis nescio quid verbis datur, re ipsa pæne nihil. Lapsu temporis id ipsum, quod cum onere restrictionis concessum fuit plùs quàm acceperint, redhibere compelluntur, ut denique, si res suis momentis libretur, pro eo quòd humoris aliqui alieni pauperibus hisce plantis relinquatur, etiam id, quod proprium erat, exfugatur. Heu crudelia auxilia, nò stis, quòd Chiromantæ, antè, quàm fortem prosperam aut adversam præflagant, manum priùs inspiciant: quæ si bene formata est & lineas palmæ longas, rectas, distinctasque habet, indicium longæ vitæ præferunt. Ego verò de manu tam liberali atque compressa nunquam auderem felix & auspiciatum edere augurium *Vite, qua nunc est futura*, Eleemosynarum à Deo promissæ. Enimvero nihil ad ipsos vita pertinet, dum ipsi nihil pendunt, id quod à morte liberat: *Eleemosyna à morte liberat.*

II.

VII. Pergamus porro in explicanda Eleemosynarum imagine, Post manum amplam & apertam vultus alacris & affabilis venit. Qui rerum militarium benignari sunt, volunt, ut qui militem parat scribere, attentè vultum cujusque consideret, atque ex eo de magnanimitate Candidatorum militiæ conjecturam & iudicium faciat. Credo equidem, observatio-

nem hanc magni esse ponderis. Ego tamen profiteor, non erraturum me, si cujuscumque vultum, qui Eleemosynas elargitur, contuitus fuero, longè que majori cum certitudine edicturum, an veræ misericordiæ radijs resplendeat, an fictis tantùm simuletur: cum ipse etiam Deus in Eleemosynario liberali hilaremque vultum requirat: *In Eccli. omni dato hilarem fac vultum tuum: ut 35. 17.* ex ore Ecclesiastici audimus. Hæc enim vultus hilaritas mirum omni Eleemosynæ splendorem conciliat. *Qui 8. miseretur in hilaritate*, ait etiam Apostolus. Ille enim, qui in pauperibus Eleemosynam recipit, Deus, magis intima cordis respicit penetralia, quàm externam operis apparentiam. Quin neque hoc tantùm contentus, per eundem Apostolum pergit dicere, ut, si quid datur, id non fiat *Ex tristitia, aut ex necessitate*, siquidem Deus magis ipsam dantis liberalitatem, quàm doni magnitudinem intueatur: *hilarem enim datorem diligit Deus. 2. Cor. 9.* Quod si Deus hæc contestatur, non est, quod in dubium trahatis.

VIII. Quod si denuo rogetis, quanta hæc largientium alacritas esse debeat? dicam. Quisquis Eleemosynam erogaverit, plus se recepisse, quàm dedisse præferat. Mensura hæc est, quàm S. Chrysostomus vobis consignavit, ad Charitatis Christianæ modum ex æquo cognoscendum, *si putes, te magis accipere, quàm dare. Rom. 13.* Robertus Galliarum Rex semper milite pauperes suis sumptibus alebat, eosque vix comites secum ducebat ab una civitate in alteram, neque unquam

272
 ferebat, ut pedites incederent; corporis Regij stipatores dixisses, nisi honorarios Aulicos rectius quis compellasset. S. Joannes Eleemofynarius, cum pauperes ad se vocaret, *Domini mei*, inclamabat. B. Amædeus à Sabaudia nobilissima metaphora canes suos venaticos appellitabat, quorum ope Regnum cælorum venaretur. Hic omnino genuinus Eleemofynariorum vultus est, expers omni rugæ, explicatus, jucundus, in quem lætissimo ex corde hilaritas transpiter.

IX. Verùm quàm remoti à serenissimo hoc vultu sunt, qui, quidquid pauperibus erogant, à se cum stomacho abjicere videntur, adeò inviti largiuntur. Tot adhibent cautiones, tot movent quæstiones ac dubia, prius quam assis partem minimam è loculis promant, ut de flore sanguinis ex venis Inrimis eliciendo agi putes. *Quare*, inquit, *non laboras? quare te ipsum non juvas? cur vires tuas non exeris? quare tuismet brachijs ac manibus non lucraris, unde vivas?* alijsque similibus miseros sine fine exagitant. *Exigua dabit, & multa improperebit.* Et hæc est miseratio succurrentis? Olim in Hibernia Matres, ut filios suos ad bellum instituerent, à primis statim incunabulis, panem ensis mucroni affixum porrigebant. Quid aliud faciunt modò nonnulli? *venuem* illam stipem, panem mucidum quomodo porrigunt? pro eo, quòd illum dent habitu consolantis, offerunt eum suffixum mucroni verborum acerbè pungentium & vulnerantium, quibus illam Eleemofynæ suæ umbram

comitantur. O inhumanam beneficentiam! *in omni dato non des tristitiam verbimale*, ait Dominus; verba enim suavia omne munus mitè condunt & lapidum reddunt. *Nonne ecce verbum super datum bonum?* Nimis misetum est beneficium, quod est cum Injuria conjunctum: nec unquam accipienti accidere gratum potest, dum ipse non parum facit, si vicissim dum munus acceperat, injuriam condonat. Quod si hoc in omni beneficio contingit, quanto magis in illo, quod exhibetur Pauperi, cui, si nihil aliud, saltem bona verba debentur, utpote quæ danti non magno constant? *Quia propter declina pauperis sine tristitia aurem tuam, hortatur ipse Deus, & responde illi pacifica, in mansuetudine.* Videte, qua ratione pauperes tractari debeant: Non modò communialiqua mansuetudine, quâ afflictis quique consolationem accipiunt, excipiendi sunt, sed benignitate longè perfectiore, planèque singulari fovendi sunt, quæ viscera eorum pace repleat, *responde pauperi pacifica in mansuetudine.* Quia etsi quandoque ratio subesse possit, parum alicui roganti impertiendi, manumque contrahendi, nulla tamen unquam subesse potest, quæ ad Inhumaniter objurgandum frontemque rugis minaciter exasperandam inducat.

X. Duo tamen sunt, quibus crudelitatem suam divites immittissimi palliare, tenacitatemque manûs, & vultûs atrocitatem excusare laborant. Primum inde desumunt: quòd Pauperes sæpe se fingant pauperes, & non sint:

Eccl.
 20, 15.

Eccl.
 20, 16.

Eccl.
 4.

8.

sint: aut saltem egestatem suam longè
 ultra verum exaggerent. Sine dubio
 cautela quædam in distribuendis ele-
 mosynis adhibenda est; & magis in-
 digi, magisque digni aliis solerter
 præferendi. *Da bono, & non receperis peccatorem,* ait Ecclesiasticus, *benefac humili & non dederis impio.* Eo
 saltem casu, quo eleemosynæ non nisi
 ad confirmandos in sceleribus suis ne-
 farios servirent. Vera sunt hæc om-
 nia, non minùs tamen & istud verum
 est, quòd nimæ istæ inquisitiones &
 sollicitæ informationes nihil parè
 aliud efficiant, quàm quòd illam
 dandi promptitudinem, bonamque
 voluntatem multùm labefactent. Vir-
 tus misericordiæ non dijudicat meri-
 ta; sed sublevat miseras. An putatis,
 quòd quinque illa millia, quæ Chri-
 stus in deserto abundantissimè refecit,
 non nisi ex bonis fuerint conflata, nul-
 lùsque inter illos nequam fuerit? Ser-
 vator tamen ad hoc non respexit, sed
 solam, quam partebantur, famis ra-
 tionem habuit, afflictorùmque com-
 miseratione tactus, omnibus eodem
 modo, etiam novo ac prodigioso, sub-
 venire non dubitavit. Plus dicam:
 Misericordiam illam, quæ indifferen-
 ter etiam in malos exercetur, ex alio
 capite longè æstimabiliorem evadere;
 quia quodammodo divinior est, & ma-
 gis Patris cælestis bonitatem æmula-
 tur, *qui pluit super justos & injustos,*
 victumque tam corvis, quàm colum-
 bis præbet, æquè largus in utrosque
 Providentiæ suæ dexterâ. *Aperit
 manum suam & implet omne animal be-
 nedictione.* E diverso, qui tanquam

Quæsitores fiscales egeno homini ne
 frustillum quidem panis largiri vo-
 lunt, nisi judiciario priùs processu in-
 stituto, Magistrum & Doctorem ha-
 bent Dæmonem: hic enim, post qua-
 draginta jejunijs dies, à Christo in de-
 serto exactos, cum extremæ huic in-
 digentiæ subvenire deberet, curiosè
 potius relictæ voluit, homine esset
 cæteris similis, an Dei Filius? Omit-
 tite igitur tot quæstiones, boni an
 mali sit, qui vestram opem expo-
 scunt. Manum matris superio immergite,
 & facite officium vestrum hilares ac
 prompti; quia semper bona est Eleemo-
 syna, etiam cum malus est, qui accipit;
 & illa melior, quæ celerior. Haud
 aliter ac ille inter liquores est purior,
 qui destillat prior. Quòd si Pauper
 Eleemosynam vestram dilapidabat, *plin. l.*
 lusu exponet, aut commestrationibus *l. c. 15.*
 absumer, non idèò quidquam inde
 desperdetis, si quidem dici non poterit,
 vos stipem non dedisse. Hujusmodi
 farinæ Pauper, in qualem vos incide-
 re tam sollicitè timetis, à Beato Jorda-
 no, Ordinis S. Dominici Generali,
 stipem petiit, & obtinuit tunicam
 vererem. Istam Sycophanta mox
 divendidit, & cum pecuniola inde
 redactâ, junctis sibi alijs lacronibus
 rectâ ad popinam. Quid putatis
 virum sanctum respondisse hominè
 factum referenti? Malo, inquiebat,
 tunicam perdidisse, quàm occa-
 sionem peritam à me Eleemo-
 synam largiendi: indicaturus hoc
 suo responso, cum solùm se jacturam
 fuisse passurum, si alienæ necessitatis
 non necessaria disquisitione consilium

Inr. 6.
30.

servatoris adimplere clausis oculis omisit. An non Christus fuit, qui dixit? *Omnipotenti te tribue.* Ad quid ergo tā sollicita investigatio, num pauper sit, qui stipem petit, an non sit pauper? satis vobis sit scire quod petat ut pauper.

XI. Quod si ad excusationem à ferendo egenis auxilio non sufficit, dicere, à quibusdam paupertatem simulari, qui tales non sint; quanto minus excusabimur, si dixerimus, quosdam quidem vera paupertate premi, non tanta tamen, quantam ad extorquendum amplius subsidium obtendunt? Imo hoc ipsum ait S. Joannes Chrysostomus, d. vitum culpæ adscribi debet, qui adeo duri corde sunt, ut ad commiserationem simplici miseriarum expositione non moveantur, sed necesse sit, illam verbis amplificare & exaggerare. Certè mater illa crudelis est, quæ filio blandæ charitatis signa non exhibet, nisi hic infirmum se fingat.

XII. Alteram parsimoniam erga inopes excusationem locupletes à familia suæ necessitatibus mutuuntur: eaque justæ inter eos monetæ usum obtinet; quamvis, si planè aduiterata non est, justæ saltem ponderis non sit: ut merito religioni sibi ducere deberent, quod eam passim utantur. Non est, inquit, habendæ cupiditas, quæ facit, ut parca & invita pauperibus largiamur. Facit id, quod dare his non possimus, quin subtrahamus nostris liberis: facit id amor, quo in hos naturâ ferimur: hic enim cogit majorem semper habere rationem eorum indigentiam, quàm aliorum, quorum cura ad nos non pertinet. Equidem ante omnia,

si aliud propositum Parentibus non esse, quàm de necessariis prospicere familiæ, parùm laborandum esset in respondendo huic eorum effato, eoque resurando: sed quia præterea nemo non id studiosè agit, ut ulteriorem ad gradum illam evehat, idèd nemo unquam habet, quod sit satis; imò quo plus habetur, hoc desideratur amplius, tantòque major est amittendi formido. Qui corpore magis obeso sunt; minus sitiunt, siquidem plus interni humoris habent; at è diverso quò quis in terris opulentior, hoc majori plura possidendi siti vexatur: & instat plus æquo amantium, pericula ut proxima & jamjam imminencia pertimescunt, quæ ne remota quidem sunt. Liberos habetis? quid inde. Sancti Caroli parens largas admodum Eleemosynas in pauperes distribuere, & hinc ab amico quodam admonitus, quot tam multa egenis largiendo inopes suos liberos esse relicturus: fiducia à digna sanè homine Christiano reposuit: Ego filiorum Dei curam geram, Deus geret meorum. Et dictum eventus probavit. Quis unquam vidit, familiam Eleemosynis ad incitas redactam? quò imò, hic demum est modus omnium securissimus opes cumulandi. *Honora Dominum de tua substantia,* dicit S. Spiritus. *Et implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt.* Quis unquam parens locuples prolis suæ Nutrici de victu parca & sordideque propexit? quin ut ea vili etiam conditione, ab Hero tamen ad suam mentiam admittitur, ibi ferculis, cibisque

bis que lautioribus pascitur, ut lacte abundet, quo charam sobolem nutriat. Et vos DEUM, in omnes divitem, fingitis parcum & tenacem erga eos, qui Eleemosynas largiuntur; licet eorum charitas, tanquam Nutrix amantissima, multis gratissimis DEO filijs, Pauperibus inquam, de alimentis identidem prospiciat. Certum vobis sit, hominem Christianum, qui censet se alienam inopiam sublevando magnam jaeturam facere, palam praesefere, nullius apud se ponderis esse divina promissa: nec enim alias ita dissereret, sed certo sibi persuaderet, se indigentibus largiendo se suum faenori dare magno illi Mensario, qui centuplum addixit etiam in terris, pro omnibus omnino bonis sui amore relictis.

III.

XIII. Sordes istae nostrae effectus sunt fidei intermortuae ac deficientis, *Enc. 12. 8.* Veruntamen Filius hominis veniens, putas inveniet fidem in terra? Quapropter ut manus larga, vultusque hilaris in Eleemosynario sit, oportet & oculum ejus Caelum respicere. Volo dicere, pauperibus eo fine & motivo esse succurrendum, quo virtus ista Misericordiz formatur & constituitur. *Eleemosyna, ait S. Thomas, est opus, quo datur aliquid indigenti ex commiseratione propter Deum.* Unde ad verum & genuinum Eleemosynarium neutriquam sufficit, pauperi alimenta tribuere; prout etiam canibus aut equis suppeditantur, sed hanc ipsam largitionem ex commiseratione, eaque ex Amore DEI nata, fieri necesse est. Exigit autem haec commiseratio, ut, qui stipem

dat, imprimis, sincerè proximi miserijs condoleat. *Flebam quondam super Job, 30. eo, qui afflictus erat, dicebat S. Job, 21. Et compatiebatur anima mea Pauperi.* Et in hoc saepenumero Divites deficient; quorum viscera nimia prosperitate non raro indurantur, cum ea potius emoliri deberent. Facit haec opum affluentia, ut, cum ipsi à tolerandis pauperum calamitatibus, quin, & à tolerandarum timore eximantur, quas in se non experiuntur miseras, nec in alijs aestimare norint. Praeterea Superbia, quae verissima est divitiarum tinea, ita Divites inflat, ut credant, nobiliore se, quam Inopes sint, ex metallo esse confatos; tantumque abest, ut miserando alienas calamitates suas facere velint, ut ne audire quidem eas velint, ut in earum notitiam non veniant. Quae causa fuit, ut S. Job, commiserationem hanc suam instar affectus apud sui similes divites insoliti & inusitati commemoraret, ut qui praeter morem in corde suo teneram miserationem fovisset: *Flebam quondam super eo, qui afflictus erat, Et compatiebatur Anima Pauperi.* Quondam ait: non quod calamitose illo in statu, in quo, cum haec loqueretur, versabatur, viscera illa pietatis non sentiret, sed quod magni non faceret pietatem in condolendo alienis miserijs, dum suas ipsa tolerabat; illam autem aestimaret miserationem, quam senserat, cum à propriarum miseriarum sensu erat immunis. *Cum sederem quasi Rex Job, 29. circumstante exercitu, eram tamen mœventium consolator.*

XIV. Adveritis opinor, quod ad nomen

nomen Eleemosynarij comparandum illa solùm naturalis pietas non sufficit, quã homo hominis, quia homo est, miseretur; Usque huc enim etiam Infideles pertingunt: adeò ut ipse Nero principio Imperij sui asseveraret, se, si alium titulum ad admittendum aliquem supplicem non haberet, hoc uno fuisse movendum, quòd communem cum eo naturam haberet. *Nemo non, cui alia desunt, hominis nomine apud me gratus est.* Altius longè Christiani Eleemosynarij oculus collimat; non solùm miseratione erga pauperem movetur, sed longè maxime ex commiseratione propter DEUM. In antiquo Testamento præter ignem, qui ad cremandam victimam accendebatur, per frequenter Deus alium è celo deplum, & nobiliorem ac sacrum addebat, qui priori junctus magnam sacrificio majestatem conciliabat. Idem credite in sacrificio charitatis intervenire, quando præter flammam naturalis affectus, jam ex se laude dignas, aliæ flammæ Christianæ charitatis adduntur, quibus holocaustum in odorem suavitatis compleatur.

Seneca
de Clem.
l. 1. c. 7.

Xcvi,
12. 1.

XV. *Si benefeceris, scito cui feceris.* Verba DEI sunt apud Ecclesiasticum; id quod etiam Christus primo loco in Evangelio suo nos edocet: *quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Non contentus fuit uno quodam admirabili modo realem suam præsentiam in SS. Sacramento nobis reliquisse; voluit præterea nobiscum permanere in pauperibus, eosque dignitate humanam longè transcendente ornare, qua-

lis est Oratorum, qui ipsam Principis personam referunt; Ita illorum utilitates & commoda cum commodis uniendo, quasi una amborum causa foret. *Qui calumniatur egentem, exprobrat factori suo, ait sapiens, honorat autem eum, qui miseretur pauperis.* Quin imò videtur DEUS sui quodammodo emolumentum oblivisci, usque adeò magnam Pauperum suorum rationem haberet. Unde novissimo illo Judicij die vix alijs super quæstionibus examinabimur cum summo rigore, quàm qua ratione opera charitatis in proximum exercuerimus, aut non exercuerimus; adeò cordi est Deo, ut probe intelligamus, se esse in pauperibus, in ijs despici, aut honorari. Beatus Johannes DEI hanc in infirmos, eosque magis derelictos, pietatem summo studio exercebat, quotquot in urbe Granatensi offendebat: tollebat in humeros, abluabat eorum pedes, os quo salutato suo etiam lectulo inferebat, Omnia hæc charitatis officia die quadam in pauperem valde miserè affectum conferebat; cum verò pedes ejus oscularetur, miro fulgore radiantem subito ex oculis amisit, amplissimam mercedem hujus effat reliquã: *Joannes! quod Pauperi sit, mihi sit.* Accidit huic Sancto, quod nonnunquam piscatoribus, qui, cum piscem vulgarem reti se cepisse arbitrantur, concham margaritarum postmodum inveniunt, piscatione thesauro conferendã. Ita B. Johannes vili mendicabulo famulari se ratus, agnovit se Cælorum Regi sua obsequia præstitisse.

XVI. *Interim tamen, si Christus Do-*

Dominus non in cuiusvis personâ
 pauperis se oculis spectandum exhi-
 bet; in quolibet ramen tanquam in
 suo ad divites Legato adest. Et
 certè postquam Verbum Divi-
 num in sacratissimo Incarnationis
 mysterio humanam sibi naturam de-
 sponsavit, dicendum est, moralem
 hanc illius præsentiam in quovis ho-
 mine experiri, (qualis illa est, quam
 caput respectu membrorum habet).
 maxime verò in Christianis, quorum
 caput est non solum ratione primatûs
 & perfectionis, quàm omnium homi-
 num comparatione habet, sed vel
 maximè ratione influxus, quo in Chri-
 stianos (quæ capitis propria virtus
 est) suas Grâtiâs derivat. Nihilomi-
 nus Christus Dominus in pauperibus
 est modo prorsus singulari, quo ni-
 mirum planam denunciavit velle se eos
 inter mortales suo loco haberi; sic ut
 singularæ eorum miseriam ad se peculiari
 quadam ratione pertinerent. *Esurivi
 & dedistis mihi manducare: sitivi, &
 dedistis mihi bibere, & quandiu fecistis
 unum ex his fratribus meis minimis, mi-
 hi fecistis.* Propterea S. Salvianus
 Episcopus Christum omnium paupe-
 rum pauperissimum appellavit, etiam
 dum Cælum in omnium rerum abun-
 dantia gloriosus incolit; nam, ait
 magnus hic Vir, ceteri pauperes in
 uno quodam genere penuriam pati-
 untur, Servator autem; cum in om-
 nium pauperum personis unus ipse
 indigeat, dici potest uno & eodem
 tempore omnes omnium Pauperum
 calamitates unus tolerare, frigus scl-
 licet, nuditatem, famem, sitim &

R. P. Segneri Christi, Instr. Tom. I.

hujusmodi, quæ in nullo alio omnes
 reperiuntur. *Sunt, quibus si desunt
 multa, non desunt omnia: solus Christus
 est, qui in omnium pauperum universum
 se mendicet.* Et hæc ait S. Augusti-
 nus, fuit summa illius benignitas, eò
 reduci voluisse; ut etiam nunc cum
 pauperibus stipem roget, ad eò, ut
 dum pauper manum porrigit, non
 Pauper stipem accipiat, sed ipse Deus.
 Ille est, qui notat omnia & se debito-
 rem constituit, ut suo ea tempore
 compenset; ille, qui factam repulsam
 fidæ memoriâ retinet, à quocunque
 illa pauperibus, personam illius re-
 ferentibus, circa causam fuerit data.
 Ille, qui gravissimam vindictam in
 Evangelio minatur; in extremo die
 Judicii sumendam. Gedeon, habi-
 tatoribus in Socoth contra desertum,
 quòd militibus fame laborantibus
 subsidium ferre detrectassent, terribi-
 les hæc minas denunciavit: *Cum re-
 versus fuero, conteram carnes vestras
 cum spinis tribulisque deserti, ita ut ne
 memoria quidem vestri remaneat.*
 Quanto verò potentiùs Christo brachi-
 um est illo Gedeonis, tanto etiam vin-
 dicta erit magis horrenda in illos, qui
 ita se inexorabiles & duros præbue-
 runt, *Cum reversus fuero, conteram
 carnes vestras cum spinis tribulisque
 deserti.* In falciculum Divites cum di-
 vitis (quæ verissimæ deserti, in
 quò me contempserunt, spinæ sunt)
 colligabo & succendam igne omnia,
 ita ut nullum robur, virtus nullâ ullo
 unquam tempore hoc incendium va-
 leat restinguere,

XVII. Hoc igitur oculo aspiciendi

KK

sunt

sunt inopes, & in eorum contonibus invisibilis ille Dominus requirendus qui, cum necessitatem pati amplius nullam potest, in quovis tamen paupere mendicum se exhibet, ut Divitibus occasionem præbeat, quâ meritum Eleemosynæ colligant, dum non miserabili cupiam homini, quem præ oculis habent, succurrunt, sed rerum omnium Domino, inopum personam induto. Oculo hoc non aperto, Eleemosyna jam non amplius est Eleemosyna. Potest quidem Christianus quispiam hominibus liberalis & humanus videri; coram Deo autem, qui sine hoc oculo stipem largitur, titulum Misericordis & Eleemosynarij non promerebitur. Eleemosyna, si Divo Thomæ credimus, verè ac propriè actus est misericordis, utpote ex qua una immediatè procedit; quamvis etiam mediatè à Charitate, & à Religione tanquam causa imperante eliciatur. *Eleemosyna est propriè actus Misericordis: sed est actus Charitatis ex consequenti & mediatè; Latria verò imperativè.* Ecce; quàm pulchræ atque insignes virtutes in una Eleemosyna conveniant, haud aliter ac diversa maximi pretij metalla, ex quibus hoc cæli Electrum componatur. Concurrunt inprimis Misericordia; quia Eleemosynarius debet per misericordiam in partem venire omnium miseriarum, quibus pauperes affliguntur; ne beneficâ solum manibus subvenire sed animo quoque condolere: *Necessitatibus Sanctorum communicantes.* Concurrunt secundo loco Charitas, dum Proximis succurritur, non affectu merè naturali &

humano, sed Divino & supernatere-
 li; qui Eleemosynarijs efficit, ut Ege-
 nos respiciant tanquam totidem San-
 ctos; hoc est ut Christianos, nunc qui-
 dem Gratia, quomodum verò Gloriæ
 capaces. Quæ etiam causa Apostolum
 permovit, ut diceret: *necessitatibus
 Sanctorum communicantes*; non dicit
 necessitatibus hominum, quia Cha-
 ritatis se habeat oportet ad actum Ele-
 mosynæ instar animæ, à qua vitam
 ac spiritum accipiat. Tertio loco
 concurrat Religio, eam imperando,
imperativè; cum enim Eleemosyna
 distribuitur, oculus Dei honorem re-
 spicit, imperantis scilicet, ut Proxi-
 mo auxilio finis. Et forsan etiam
 ex hoc ipso capite Eleemosyna Sacrifi-
 cium vocatur: *talibus enim hostijs pro-
 meretur Deus*; quia sicut in Sacrificio,
 licet commodum & utilitas Sacramen-
 tibus, qui victimis alebantur, accre-
 sceret, finis tamen principalis semper
 erat honor Dei, cujus suprema Maje-
 stas ipsa Sacrificij actione agnosceba-
 tur, quàmque imolantes profiteban-
 tur; ita quamvis Eleemosynæ proven-
 tus pauperi cedant, finis tamen sco-
 pûsque Eleemosynam impertientis
 semper statui debet DEI honor; &
 hinc oculus suum à terrenis omnibus
 attollere, ac in cælum defigere debet.
 Quod ipsum Servator docere nos vo-
 luit, quando antequam Eleemosynam
 illam grandem, quâ quinque homi-
 num millia in deserto pasturus erat,
 distribueret, & panem piscis que mul-
 tiplicaret, *respexit in cælum*, ut S. Lu-
 cas observavit; ut nimirum sensibili
 hoc signo ostenderet, simile quid nobis
 facien-

S. Thom.
 2. 2. q.
 27. a. 2.

Rom. 12.
 13.

Hebr. 13.
 16.

Luc. 9.
 16.

faciendum incumbere, cum egenis alimenta ministramus; fidei nempe oculum in Cælo & DEO figendum, cujus amore Pauperibus succurrimus, non verò in terra & creaturis, quas pascimus. Beatus ille, qui oculos ita semper apertos teneret, semperque in Cælum convertos! quomodo enim fieri posset, ut pauperibus unquam quidquam negaret? *si scires donum Dei, & quis est, qui dicit tibi, da mihi bibere,* dixit Christus ad Samaritanam in aquæ haustu concedendo cuncta abundantiam. O quam id ipsum horum temporum Divitibus occinere posset, qui crudeli prorsus tenacitate panis reliquias egenis negant, canibus autem suis & equis largè eundem porrigunt! Ah miser! si scires, quis ille esset, qui in persona pauperis ad domum tuam supplex exipectat! quis ille, qui voce pauperis aliquod miseris suis levamen rogat! quæ ille, qui in manu pauperis manum suam ad te extendit, accepturus, quod dederis! *si scires quis est, qui dicit tibi, da mihi bibere,* si scires, inquam, felicissimam sortem tuam, quæ etiam non quæsitâ ultra tibi obvenit, & Regnum cælorum offert; tuorum peccatorum remissionem promittit; debitorum tuorum expiationem concedit, & obstetricante Misericordia Filium Domini te efficit; certus sum, fore, ut non modò abundanter, & sine omni cunctatione dares, nec solùm non exprobrando, non fastidendo, sed maximo tuo bono addisces etiam tu mendicare in animæ tuæ bonum. Volo dicere ipsum pauperem tumet incitares, ut à te stipem pe-

teret: *tu forsitan perisses ab eo, ac reputares te aliquid ab eo accipere, cum donas.*

XVIII. Maximum itaque Eleemosynæ arcanum est, eandem fide posse animare ac bona intentione, & sic actum aliquem communem ac naturalem ad precium & dignitatem omnino supernaturalem ac cælestem attollere. Satis non est, seminare: sed insuper certa Lunæ incrementa aut decrementa, & ejusdem cum aliis sideribus conjunctiones seminanti observanda sunt; majoremque Cæli quàm terræ notitiam habere oportet, sic copiosam expectare messem velimus: id quod majori longè studio in Eleemosynæ negotio observandum est, quæ aliàs tota in herbam brevis vitæ inutilis abibit, absque eo, quòd unquam in fructum vitalem maturescat: *repperunt mercedem suam.*

XIX. Ex quo facile infereris, in quanto illi periculo omnem suam Eleemosynam deperdendi versentur, qui non nisi cognatis & amicis beneficiunt. Demus enim agnatos vestros verè pauperes esse, saltem habitâ conditionis suæ ratione: considerandum tamen primò est, quòd qui uni solùm familiæ, ut ut egepti & inopi, succurrit, non mereatur nomen communis cujusdam Patris Pauperum (qualem tamen præstare se non unus debet) cum illius officio reverà non fungatur. Deinde, & longè magis debet attendi, aliud longè esse, pauperi quidquam tribuere, & aliud dare pauperi, quia pauper est, aut quia pauper est à Christo commendatus. Siquidem

sanguine junctis paupertate pressis libenter subvenitur, quia tales sunt; & ex inclinatione illa naturali, quæ nos urget, ne nostris delinamus; non subvenitur ipsis, quia egeni sunt, aut quia Christi personam referunt: unde quia hujusmodi Eleemosyna coram DEO Eleemosyna jam non est, ita promisso etiam merito, gratiæque caret. Perniciosissimus ille bruchus est, qui vltimæ aggressus non sariatur foliorum arrosione quibus tamen alij contenti sunt, sed ipsos etiam virium oculos, quos dicunt, arrodit. Simili ratione Cacodæmon, quando Eleemosynam aperta vi impedire non valet, occultè saltem intentionis oculum petit, ex quo totum meriti incrementum dependet, & vitæ æternæ principium. Attendat igitur, qui stipem solùm sanguine junctis imperit, ne semen jaciatur, quod terram quidem pinguem reddat, seminanti autem fructum aut nullum, aut modicum ferat. Ad hoc respiciebant magni illi Sancti, qui in consanguineos suos haud aliter, ac in quosvis alios ignotos, liberalitatem suam exerebant; quia licet ordinata charitas requiratur, ut in æquali necessitate magis conjunctis subsidium feratur, gravi tamen periculo non vacat, ne hujusmodi miseratio suo merito excidat, atque extra orbitam saltat. Unde ad gravissimam hanc deceptionem evitandam, eam sancti Eleemosynæ formam eligebant, quæ à jacturæ periculo magis erat secuta, illudque genus seminis, quod fructui ferendo magis foret idoneum. Suis aliquid dare,

etiam cum intra limites æquitatis consistitur, tam vilis res est operæ, ut ne nomen quidem simplicis cujusdam liberalitatis mereatur, ratio est, quia qui suis dat, sibi ipsi dare censetur. Ille liberalis est, qui pecunias à se procul remouet, quos aliis largitur, eoque liberalior, quo à se remouit. Quasi fortiori brachio, projicit. Ut quis in consanguineos projiciat, quodlibet brachium sufficit. Quod si igitur misericordia in consanguineos exercita communem liberalitatis titulum non meretur, vobis cogitandum relinquo, an ea sufficiat ad Eleemosynarij, quem hactenus operose inquirimus, titulum cuiquam tribuendum?

XX. Atque ex hactenus enumeratis signis facile vobis erit colligere, quisnam hoc pulchro nomine dignus censeri possit. Eleemosynarij nimirum sunt, qui & manum largam & apertam habent, multum pro sua quæque conditione & statu Pauperibus impertiendo; & qui præterea vultu sunt hilari ac jucundo; id quod dant, haud quaquam inuicti, ac reluctantes largiuntur. Denique qui oculos in Cælum defigunt, non alio, quam quem F. des proponit, sine ad benefaciendum impulsu. Hi sunt beati, *Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem.* Impedimenta, quibus ab eroganda stipe retrahimini, nec vestra sunt nomina, nec propria indigentia, non filij, non familia: prætextus sunt isti, mihi credite; verum & unicum impedimentum inde est, quod Egenos oculis solùm corporis, non verò

verò mentis intruamini. Et hinc non ait Psalmista: *Beatus qui videt: sed beatus qui intelligit*; scilicet, qui intelligit eum, qui est supra Pauperem, Deum inquam, qui hunc charitatis actum præcipit: intelligit eum, qui est intra Pauperem, Christum scilicet, qui ut sibi datum recipit, quod aliis sui amore impenditur; intelligit id, quod est circa Pauperem; Divinam Providentiam, quæ Pauperem ad divitem mittit, ut per hunc actum Dives salvus fiat, Pauper verò vivat & sustentetur.

Psal. 108.
31.

Astuit à dextris Pauperis. Qui hæc sua intelligit, beatus est, & quidem

non tantum secundum vitæ præsentis conditionem, sed longè magis secundum futuram; quia *in die mala liberabit eum Dominus. Dies mala dies mortis est, quis nescit? cur timebo in die mala?* Et tali die, quæ ita absolute mala dicta est, quia plerisque mortalium mala est, tam docilis intelligens liberabitur à tot malis, quot sunt, quæ diem illam ultimam male conclusam manerent. *Beatus, qui intelligit super Egenum & Pauperem: in die mala liberabit eum Dominus.*

* *

DISCURSUS XIX.

De Præcepto Correctionis.

Nec omnia præcepta à Christo in Evangelio tradita nullum videtur observatu minus difficile, quam quod de correctione delinquentium nobis imposuit: *si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum.* Quis enim ignorat, quam cavillatrix & critica sit hominum indoles ad dijudicanda aliorum opera? Nullus est locus, quo non funestum iudicij sui tribunal erigat: sine testium examine, sine utriusque patris auditis rationibus, sine ullo iudicij usitato processu aurum, sententiam se ferre posse de quibusvis cum omni securitate; & in quovis hoc sibi jus arrogat, & arrogatum exercet cum

Matt. 18. 15.

Psal. 40. 11.

assiduitate, ut S. Joannes Chryostomus non vereatur dicere, Homines in hoc iudicandi negotio tantum non omnem suam vitam consumere. *Ad l. 1. de condemnandos veteros, omne vite nostræ tempus absument.* Quapropter super sedere penitus possem omni de hoc præcepto Discursu, ac supponere, fræno potius, quam calcari opus fore, si de aliorum vita, ac vitæ erroribus corrigendis agendum videatur, Neque tamen ita se res habet; si enim veritati ad stipulari volumus, fateri necesse habemus, rabiosis canibus hæc parte nos esse similes. Os habemus, quo mordeamus, non quo allatremus. Si de malo detractionibus augendo agitur, toti lingua sumus ad nævos proximi carpandos; at si de malo sua-

Ad l. 1. de Com. pun. cord.